

Ord från redaktionerna

Mellanrummet nr 46, 2023, Tema Autism

I detta nummer av Mellanrummet vill vi lyfta fram den psykodynamiska psykotera­prens möjligheter att hjälpa barn med autism. Under det senaste decen­niet har barn och ungdomar med autismdiagnoser ökat i hela Norden. Ökningen kan bero på ökad kunskap i vården, men också hos allmänheten och i skolan. Diagnoskriterierna har även breddats och den tidigare diagnosen Asperger, liksom atypisk autism, ingår inte i DSM-5, som är den mest förekommande diagnosmanualen. Barn med autism som kommer till psykodynamisk psyko­terapi har ofta även andra diagnoser som depression, ångest och andra sjukdomar eller funktionsnedsättningar.

Den psykodynamiska behandlingen försöker hjälpa det autistiska barnet att få större förståelse för sig själv, sina tankar och känslor och på så sätt stödja en förändring i barnets psykiska struktur. När familjer söker behandling är oftast anledningen att barnet uppvisar depressionstecken, är ångest­fyllt och utagerande eller har svårt att komma iväg till skolan. Genom samspel med psyko­terapeuten

kan också lek/samvaro utanför psyko­terapirummet utvecklas. Föräldrarnas delaktighet i behandlingen är av yttersta vikt, där barnpsyko­terapeutens för­måga att härbärgera familjens krävande situation, kan bli avgörande.

I augusti 2022 fick Mellanrummets svenska redaktion möjlighet att fördjupa sig i psyko­terapeutisk behandling där barnet har en autismdiagnos. Vi hade en studiedag som bekostades av Eva och Tove Hansens stiftelse. Vi är mycket tacksamma för detta. Under dagen lyftes frågan om vikten av att belysa autism i kommande nummer av Mellanrummet. Vi är därför glada att kunna inleda detta nummer med två artiklar om autism, en från Finland och en från Sverige och en intervju med May Nilsson som skrivit flera artiklar om autism i inter­nationella tidskrifter. Konkreta förslag på anpassning av teknik och utformning av setting vid psyko­terapi med barn med autism och deras föräldrar ges under intervjun.

Den finska artikeln, som är skriven av Sakari

Ojanen, är översatt till engelska. Den publiceras även på finska. Den andra artikeln är skriven av May Nilsson.

Övriga artiklar, referat, bokanmälan och en essä berör upplevelser av värdelöshet och utanförskap, spädbarnsforskning och barn i krigsförhållanden. Vi hoppas att ni ska ha behållning av texterna och att de ska ge inspiration för att vidare reflektera och fundera över speciellt autistiska barns utsatt-het och deras behov av mångsidigt stöd och hjälp.

Artiklar

Psychoanalytic psychotherapy in the treatment of children and adolescents with Asperger's.

Sakari Ojanen är psykolog och barn- och ungdomspsykiater. Han arbetar i en barnpsykiatrisk arbetsgrupp (motsvarar BUP), samt som privatpraktiserande barn- och ungdomspsykiater i Åbo, Finland. I denna artikel ger han en teoretisk översikt över psykoterapi med barn och unga som har diagnosen Aspergers syndrom. Sakari Ojanen beskriver i artikeln början autism på en mera allmän nivå. Efter det fördjupar han sig i psykoanalytisk psykoterapi med barn med mild autism och som har förmåga att kommunicera. Han beskriver möjlig psykodynamik hos barn med autism och tekniker för att arbeta med psykoanalytisk psykoterapi med dessa barn.

Artikeln har 2019 blivit publicerad i Finland i publikationen *Psykoterapia-lehti*. I Mellanrummet kan vi nu läsa artikeln både på finska och på engelska.

Saying farewell – aspects of termination with autistic children

May Nilsson är barnpsykiater och har lång erfarenhet av att arbeta med autistiska barn både från sina år som anställd inom BUP och på Eri-castiftelsen och som privatpraktiserande psykiater.

Artikeln handlar om avslut i psykoterapi och de speciella svårigheter det kan medföra då barnet har en autismdiagnos. Föräldrarnas medverkan i avslutningsarbetet diskuteras också samt hur parallellt arbete med föräldrarna kan inverka på avslutningen av psykoterapin.

Psykiaterns perspektiv och hur viktigt det är att förstå de känslor som väcks både i psykiater-

peuten och i barnet beskrivs också.

Dannelsen av et «indre rom» i den tidlige psykologiske utvikling

Bedring av skjeling gjennom psykoterapi: Et spørsmål om utviklingen av tenkning og psykisk dybde?

Torhild Leira er psykolog, analytiker og barneanalytiker. Hun har skrevet en svært interessant artikkel om det terapeutiske arbeidet med en liten gutt som ved begynnelsen av terapien fremsto nærmest autistisk med manglende språk, store kontaktvansker og massiv skjeling. Hun beskriver en enestående terapi, som knapt noe barn får i våre dager hvor alt skal gå så fort. Dette knytter hun opp mot utviklingsteorier, og viser hvordan barnet har reagert på en utrygg omsorgssituasjon ved markert tilbaketrekning og manglende normal psykologisk og motorisk utvikling. For oss som er interessert i psykoanalytisk baserte teorier og terapi, er den en glede å fordype seg i denne artikkelen.

Artikkelen har tidligere stått i *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* og Mellanrummet har tillatelse til å republisere den. Det er kun gjort små endringer i denne utgaven.

«Saa det tvers igjennom en brænder»

Om sårbarhet og utenforskap i Ibsens Peer Gynt.

Marit Aalen er psykologspesialist og har en doktorgrad knyttet til arbeid med Norges nasjonalepos Peer Gynt. Hun har her skrevet en nydelig artikkel der hun ser på den sårbare siden ved Peer, den siden som rommer følelsen av verdiløshet og utenforskap. Hun viser hvordan han takler disse følelsene ved å skyve dem vekk, gå utenom, og i stedet agere med fornektning og omnipotens. I Kleins språk snakker vi vel om et manisk forsvar. Aalen beskriver Peers intense psykiske smerte, og ser på Ibsens mesterverk blant annet i lys av utviklingspsykologiske begreper, men vekt spesielt på Kleins og Bions teorier.

Det er med glede og en viss ærefrykt vi presenterer denne nyskrevne artikkelen her i Mellanrummet.

Artikkelen er referee-vurdert.

Essä

Karl Eldar Evang, norsk spesialist i klinisk barn og ungdom og voksenpsykiologi og psykoanalytiker med fast spalte i avisa *Klassekampen*, har gitt oss

tillatelse til gjentrykk av essayet Trygghetens latter, en sterk tekst som anbefales varmt!

Den ble først publisert i Klassekampen 10. november 2023.

Intervju

May Nilsson, som är kliniskt aktiv i Stockholm, har en rik erfaring med psykoteraپی barn med autismdiagnos och deras föräldrar. Hon har publicerat flera artiklar i internationellt erkända tidskrifter på temat. I en intervju med Pia Litzell Berg beskriver hon hur hon utvecklat sin teknik och sitt förhållningssätt genom utbildning och mångårig klinisk erfaring. Konkreta förslag på anpassning av teknik och utformning av setting vid psykoteraپی med barn med autism och deras föräldrar ges under intervjun.

Bokanmälan

Anne Okstad i redaksjonen har skrevet en anmeldelse av Jenifer Wakelyns *Therapeutic Approches with Babies and Young Children in Care. Observation and Attention*.

Boken inneholder beskrivelse av spedbarnsobservasjonsmetoden, anvendelse av den i flere sammenhenger og har en gjennomgang av psykoanalytisk teori og forskning som metoden hviler på. Den omfatter et forskningsprosjekt og flere beskrivelser av metoden med hovedtema anvendelse av den i arbeid med fosterforeldre. Veiledning av terapeuten og det nødvendige samarbeidet med og veiledning av barnevernstjenesten beskrives.

I boken beskrives også Watch me play hvor en i tillegg til observasjon og oppmerksomhet legger vekt på lekens betydning i arbeidet med fosterforeldre og fosterbarn.

Det finnes mange manualbaserte behandlinger i sped- og småbarnsfeltet. Denne boken som hviler på psykoanalytisk forståelse og metode anbefales varmt av anmelder.

Rapport från konferens

Lise Radøy, psykologspesialist og Anne Okstad, psykologspesialist og medlem av den norske re-

daksjonen, har skrevet rapport fra 12th Syros workshop som arrangeres av den greske barnpsykoteraپیforeningen og EFPP og foregår i den vakre byen Hermoupolis.

Her møtes psykoanalytisk orienterte kollegaer fra Europa til forelesninger, gruppediskusjoner og hyggelig samvær ved havet, til lunsj og middag.

I år savnet vi våre ukrainske og russiske kollegaer.

Tema i år var Contemporary culture and its relation to psychic Organisation; Contertransferen- ce in wiew of "new" normalities and pathologies.

Hovedinnledere var Maria Papadima, Alexandra de Rementeria fra Tavistock og Journal of child psykoteraپی og Dr.Nicolas Evzonas, klinisk psykolog, psykoanalytiker og assisterende professor i Paris.

Temaene i foredragene var velkjente og omhandlet arbeid med ungdommer og foreldre i forhold til økt fokus på diagnoser, temaene rase og kjønnsidentitet og hvordan dette utspiller seg og arbeides med i overføringen i teraپی og i veiledning.

Referat

Referat från Södra Sveriges Barn- och ungdomspsykoteraپیförenings medlemsmøte om autism. Refererat av Rebecka Nietzsche, Leg psykolog och leg psykoteraپی

Den 21 september höll Södra Sveriges Barn- och ungdomspsykoteraپیförening medlemsmøte med ett seminarium på temat: Autismspektrumstörningar; vad vet vi? Hur kan psykodynamisk kunnskap och behandling hjälpa?

